

KVINFOR ANBEFALINGER TIL FAMILIEPOLITIK

BAGGRUND

Familiepolitik er igen blevet et tema i dansk politik. Partiernes har hen over sommeren 2024 præsenteret forslag om alt fra ret til flere omsorgsdage, bedre adgang til fertilitetsbehandling, skolemad, mere fleksibelt arbejdsmarked til en familiepolitisk reform. Dansk og international forskning viser, at klassiske familiepolitiske greb risikerer at modarbejde ligestilling både i hjemmet og på arbejdsmarkedet .

KVINFO ønsker at sætte fokus på ligestilling og kompleksitet i familiepolitik.

(U)LIGESTILLING I FAMILIEN OG I LOVGIVNINGEN

Undersøgelser viser, at danske kvinder varetager langt mere af det ulønnede omsorgsarbejde i hjemmet end mænd. Her tæller for eksempel børnepasning, madlavning, rengøring og tøjvask.

Ifølge Danmarks Statistik er forskellen i fordelingen af hjemmets arbejde særlig tydelig blandt lønmodtagere med hjemmeboende børn under seks år. Særligt i perioden med små børn bruger kvinder en time mere om dagen på husligt arbejde end mænd. Det svarer til ni ugers fuldtidsbeskæftigelse om året. Samtidig arbejder cirka dobbelt så mange mødre som fædre på deltid, mens de har børn under seks år.

Det er kendt og dokumenteret, at fordelingen af omsorgsarbejdet i hjemmet virker karrierehæmmende for kvinder. Når kvinder får børn, opstår det største løn- og karrieregab. Og mødre har kun halvt så stor chance for at blive forfremmet som kvinder uden børn.

Årsagen ligger blandt andet i fordelingen af forældreorlov, hvor kvinder stadig holder markant mere orlov end mænd. Efter 2022-ændringen af barselsreglerne tager kvinder gennemsnitligt 34,5 ugers orlov og mænd 14,5 uger. Trods udtalt kønsforskel vidner opgørelsen om fremskridt: Mænd tog tidligere kun 9,5 ugers orlov i snit.

Løn under barsel er stadig afgørende for, om mænd vælger at tage deres øremærkede barsel. Ifølge en undersøgelse fra tænketanken Equalis svarer 42 procent af mændene, at løndækning er afgørende for, om de tager barsel og hvor meget. Til sammenligning svarer kun 29 procent af kvinderne det samme. Mænds generelt set højere løn, og dermed andel af husstandsindkomsten, får mange familier til at overføre de fleste orlovs uger til kvinden.

Ifølge funktionærlovens paragraf 7 er kun mor lønsikret under barsel. Partnerens ret til løn i orlovsperioden ligger således udelukkende i lokalaftaler og overenskomster.

(U)LIGELØN OG TILKNYTNING

Lønniveau er en af årsagerne til, at kvinden oftere er hjemme for at passe syge børn end manden. Traditionelle kønsroller og -normer spiller også en rolle i fordelingen af ulønnet omsorgsarbejde.

Ud over at kvinder oftere benytter sig af retten til barnets sygedag (såfremt de har denne ret), er de også oftere syge end mænd. Da kvinder ikke generelt lider af dårligere helbred, forventes der heri at ligge et mørketal, hvor nogle kvinder føler sig nødsaget til at melde sig selv syg for at passe et sygt barn.

Kvinder arbejder også langt oftere på deltid end mænd for at få familielivet til at gå op. Det til trods for, at undersøgelser viser, at kvinder lige så gerne vil avancere på arbejdsmarkedet som mænd. Deltidsarbejde har ikke kun en negativ effekt på den enkelte kvindes karriereudvikling, løn og pensionsformue, men ses også i manglen på arbejdskraft i velfærdssektoren, der som bekendt har langt flere kvindelige end mandlige ansatte.

Desuden underbygger forskning, at børn nyder godt af at have flere involverede omsorgspersoner. I familier, hvor begge forældre involveres i hjemmets omsorgsarbejde, er chancen større for, at barnet udvikler en tryk tilknytning til begge.

FAMILIEPOLITIK PÅVIRKER LIGESTILLING

KVINFO mener, at hensyn til ligestilling bør være en uundgåelig del af familiepolitik for at sikre kvinders stilling i hjemmet og på arbejdsmarkedet, og fædres tilknytning til deres børn.

Bedre adgang til omsorgsdage, deltidsarbejde eller højere tilskud til hjemmepasningsordninger har en kønnet slagside, hvis ikke disse dele håndteres i politikudviklingen. Samtidig er det væsentligt, at der er ligestilling i loven, så begge forældre har adgang til halv løn under barsel.

KVINFO ANBEFALER

For at mindske risikoen for, at familiepolitik har negative ligestillingsmæssige konsekvenser, anbefaler KVINFO at:

Ministerierne har særligt fokus på at leve op til forpligtigelsen til at ligestillingsvurdere familiepolitiske forslag.

Folketinget opdaterer funktionærlovens paragraf 7, så mænd og medforældre også får en minimumssikret ret til halv løn under barsel.

Folketinget sikrer øremærkning af flere barns sygedage og omsorgsdage til hver forælder. Her kan med fordel skeles til Tyskland og Norge.

Folketinget afsætter midler til at sikre kvaliteten i dagtilbud, og opjustere antallet af institutionspladser. Formålet er at fremme de reelle muligheder for forældres lige deltagelse på arbejdsmarkedet i modsætning til nu, hvor flere kvinder end mænd arbejder deltid eller går hjemme for at passe deres børn.

Folketinget moderniserer bestemmelserne om bodeling ved skilsmisse, så også pensionsopsparing deles lige. Dette vil først og fremmest mindske formueulighed mellem mænd og kvinder. Dermed mindskes en del af den ulighed, som er skabt af mænds og kvinders forskellige roller i familielivet, og som forventes øget af for eksempel bedre hjemmepasningsordninger.